Bilgi işlerinde Kızmak Olmaz

Türk Yurdu Dergisinin beşinci sayısında çıkan bir yazıma, Dil Kurumu Başkanı Sayın Prof. Gökberk cevap veriyor. Cevap kısa. Fakat pek öfkeli. Bilgi işlerinde kızmak, öfkelenmek bilgi adamlarına yaraşır mı?

Ben o yazımda on madde ile Dil Kurumunun tutumunu, gidişatını didiklemiştim. On maddenin sekizine verecek cevap bulamamış. Yalnız ikisine cevap vermeye çalışıyor. O iki maddeye verdiği cevapları göz önüne almadan önce, şurasını belirtmek isterim ki, onların sanmış oldukları, gibi, ben ne Dil Kurumunun, ne de oradaki kimselerin şereflerine ve haysiyetlerine dokunmak istiyorum. Kurum benim elli yıllık ülkümün kâbesidir. Kurumun bu günkü genel sekreteri olan zat, on yıl önce bana yazdığı bir mektupta *"Türk diline ve Dil Kurumuna yapmış olduğum hizmetlerden şükranla"* bahsediyordu. Mektup elimdedir. Bu gün bu zatlarca kötü kişi oldum. Sebep açık. Yapılan işlerin bir çoklarının yanlış olduğunu belirtmekle, bunların düzeltilmesini istiyorum. Dâvâ Millî bir dâvadır. Her bilen kişinin, her Türkün bu dâvada söz söylemek hakkını kim elinden alabilir? Sayın Profesörün cevaplarını görelim.

1 — Akaba kelimesini ben *Ekler ve Kökler* adındaki kitabımda yazdım. *Taraba, göçebe, kulaba* gibi bu kelime de Türkçedir. Ben müsveddemde *"akaba kelimesi, derginin birinci cildinde bulunduğu halde dördüncü cilde niçin koydunuz?"* demiştim. Bizim yüksek tahsil gören daktilomuz yazımda bazı kısaltmalar yaparken bu kelimeyi tutmuş öbürlerine karıştırmış. Bu böyle. Mahut şişirme, uydurma, yanlış kitapta Türkçe sanılan daha bir sürü Arapça ve Farsça kelimeler vardır. Geçenki yazımda verdiğim kelimeler, yetmiyorsa, bir kaç daha vereyim. *Babatça, azap, bakla, fodul, kelâm, ip* anlamına alınan *kızıl, şahman, temesik, teberrik* v.b. gibi. Bu kelimeleri ve benzerlerini Türkçe saymak hangi ilmin çerçevesine girer? Soruyorum Bay Profesör!

Ben, bu kelimeleri derleme dergisine aldırmamıştım. Eser vermiş görünmek için bunları toplayarak basmak doğru mudur?

Önceki yazımda dahi söylediğim üzere, dördüncü cilde, öbür ciltlerde bulunan aynı kelimeleri tekrar tekrar almakta ne fayda vardır? Derleme dergisinin ikinci cildinde bulunan *(gökçek)* kelimesi dördüncü sayıda da aynı anlamla alınmış. *Ecer,* v. başkaları da böyledir. Bu kelimeleri ve bunlara benzeyen yabancı kelimeleri Türkçe saymak, kitabı şişirmek için aynı kelimeyi tekrar son cilde almak ilim işi midir? Bunlara yanlış demek şerefe ve haysiyete dokunmak mıdır? Bu ne biçim mantık?

BESİM ATALAY

2 — Eser vermiş görünmek için, Derleme dergisinin ters yüz edilmesine gelince, bu da yolsuzdur, yanlıştır. Bakınız neden! Rast gele kitabı açıyorum. *(hurafe)* karşılığında *(emeseme)* deye iki kelime alınmış. Türk halkı bu gün bile faydasız kimselere *"eme seme yaramaz"* der. Bir işe yaramaz demektir.

Em ilâç anlamınadır. *Sem* de böyledir. (Bak. divan). Bu kelimelerden hurafe anlamını çıkaran kimdir?

Kitabın 187 ci sayfasında bir *(bağdacık)* kelimesi var. İncir anlamına alınmış. Burada hem kelime yanlış, hem anlam. Kelime *bağdacık* değil *(bardacık)*tır. Küçük bardağa benzeyen bir incir cinsidir. Alaşehirden, daha doğrusu Kütahyadan tutunuz da Menteşe illerine kadar olan yerlerdeki Türk halkı *(R)* sesini çıkarmazlar. Oralarda para kelimesi *(paa)* olur. İşte bu kitaptaki yanlışlık yurttaki ağızları, bilmemekten ileri gelir. Dilcilik kolay mı? Bu ciltte bir de *kızıl* kelimesi vardır. *İp* anlamına alınmış. Bu kelimenin aslı Arapça *(gazl)*dır. Türkçeye kazıl suretinde girmiştir.

Kitabın 113 cü sayfasına bakıyoruz. *(Duru)* kelimesine bulanık anlamı verildiğini görüyoruz. Türk halkı arasında yaygın olan bu kelimenin anlamını olsun doğru yazsalar a. Dil Kurumundaki sözlükçe *ülema (!)* ne Türk halkının konuşmasına dikkat ederler, ne de eski kaynaklara bakarlar. Bu sunturlu yanlışlıkları, bilgisizce yapılmış olan gülünç uydurmaları gören kimse, Kamusu Türkî devrinden çok uzaklarda olduğumuzu görerek acınacaktır.

(3) Dil Kurumunun idaresini ellerinde tutanların ayda (1500) lira aylık almış olduklarını yazmıştım. Cevapta *"kendisi de aldı"* diyorlar. Ben orada 18 yıl büyük bir aşkla çalıştım. *(15)* yıl on para almadım. Son üç yıl (350) ile (450) arasında bir aylık aldım. Ben istemedim. Bu gün bana *"para aldı"* diyenler verdiler. 18 yıl hem hesap işleriyle, hem de karınca kadarınca bilgi işleriyle uğraştım. Eserlerim doğuda, batıda tutunmuştur. Eğer ben para aşıklısı olsaydım, ben çekildiğim zaman bana (600) lira aylık teklif ettiler kabul etmedim. Teklif kâğıdı elimdedir.

(4) Kurumun para harcanma işlerine dokunmuştum. Cevapta para işlerinin kararla harcanıldığı söyleniyor. Ben ne diyorum? Sayın Profesör ne diyor? Ben diyorum ki, *"Bizim zamanımızda para harcanılması ve hesabın denetlenmesi işi böyle değildi. Yılda bir iki kere hesapların denetlenmesini isterdim. Merkez heyetince, Maarif Vekâleti muhasebecisi, Maliye Vekâletinden bir zat çağrılır, hesaplar denetlenirdi. Bu gün bu iş, Maliye işleriyle hiç ilgileri bulunmayan ahbaplar tarafından yapılıyor. Zannedersem biner lira da para veriliyor. Bu şekil hesap denetlenmesine ne buyrulur?"*

(5) Türk Dil Kurumunun bilimce durumuna kısaca dokunup geçeceğim. Yukarılarda verdiğim tanıklarla bu durum hayli aydınlanmıştır sanıyorum. İşin daha iyi açıklanması için bir iki tanık daha vermeyi uygun buluyorum. Sözlükteki *örneğin, yadsımak, yurdu, bilinç* gibi korkunç uydurmalar meydandadır. Uydurmalar yalnız sözlükte değildir. Kurumun çıkardığı bir başka kitapta *(salık)* kelimesinin *(sağlık)* kelimesinden geldiğini, *öksürmek* kelimesinin *göğüs* anlamına olan *(ök)*ten gelmiş olduğunu bir marifet ve bir ilim meselesi gibi ortaya atanlar yok mudur? Türk Dili dergisinde, bir yazıda *(bazı cümlede)* deye bazı kelimesini yanlış kullananlar, bir âyetteki *(nealeyk)* kelimesine *(nalınlar)* demeleri gibi yanlışlıklar ve bilgisizlikler ortada dururken, siz hangi ilimden bahis buyuruyorsunuz bilemem?

Beş yıl önce İstanbul Üniversitesinden bir Profesör bir mecmuada *"Dil Kurumunda dil bilgilerini bilen bir kimse yoktur"* dememiş miydi? Ben de derim ki, *"Türkçeyi bilen bile yoktur"*. Cumhuriyet gazetesinin 22 Ekim tarihli nüshasında *"Türk Dil Kurumu bu günkü haliyle dil meselesinde söz sahibi olmaktan uzaktır sanırım"* deye yazılmıştır.

Türk Yurdunun yedinci sayısında Sayın *Prof. Fındıkoğlunun* bir yazısı var. Bu yazının bir takım yerlerinde bu zatle ayrışma halinde isemde, bazı noktalarda birlikteyim. Bu zat *(bilinç)* kelimesine yavaşça dokunup geçmiş. Ben, bundan hayli yıl önce, Dil Kurumunun sözlük kolunca *(şuur)* karşılığında uydurmuş olduğu bu dilber kelimeye dokunmuş, bunun bir çok bakımdan yanlış olduğunu kendilerine tanıklarıyla yazmıştım. Düzeltmediler. Bu kelimenin ilim bakımından didiklenmesine gelelim. (A) şuurla ilim ayrı ayrı şeylerdir. Bunu ruhiyat kitapları uzun boylu yazarlar. Türkçede *şuur anlamak, ermek, ilim* ise *bilmek* demektir. Ey felsefe Profesörü Sayın Gökberk! Bu hataya ne buyurulur? (B) Bu kelime yapı bakımından da yanlıştır. *(inç, ünç)* eki, yapılması gereken bir işi bildirir. *Ödünç, güvenç, sakınç, gülünç* gibi. Bu ek bazı kere de sıfat yapar. İğrenç, korkunç gibi.

(6) Dil Kurumunun, profesörlerden ve bilgi adamlarından ibaret olmak üzere (35) kişilik bir yönetim kurulu varmış. Pek alâ. Böyle bir kurul varmış da, bu gülünç yanlışlıkları, bu korkunç uydurmaları görmüyorlar mı? Bu zatlar, Dil Kurumunu daha verimli, daha yanlışsız bir yola neden götürmüyorlar? Yüksek zatınıza ve sayın Profesörlere soruyorum. *(Eş anlamlı kelimeler)* adlı kitap mı doğru, *(Sade Türkçe Klavuz)* mu doğru, *(Kelime yapı yolları)* mı doğru söyleyin?

Hani doğru bir sözlük? Hani iyi bir gıramer? Yıllardanberi bu iş için hayli paralar döküldü. Ne yapıldı? Hani terim işleri? Bu iş de yıllardan beri hayli paralar yuttu. Hani Türkçe metinler?

Son söz olarak şunu söylemek isterim ki, *"Ben elli yılı aşkın bir zamandan beri öz Türkçeciyim. Bu, benim ülküm, benim ömrümdür. Ülküme, imanıma dokunan olursa dayanamam. Ben didiklemelerimle kimseye çatmak istemiyorum. Onların yazıları meydanda. Saldırgan kim imiş apaçık görünüp durmaktadır."*

Sözümü bitirirken derim ki, *"pek sert yazılarla, beni korkutamazlar. Ben yıllarca dil dâvâsı ile alay edenlerle uğraştım şimdide bu dâvâyı kötü ve yanlış yollara götüren alaylı dilcilerle savaşıyorum."* Beni korkutmaya çalışmasınlar. Çünkü, *"Tufan ile Nuh korkutulmaz"*.